

SŁUCHANIE ZE ŚLEDZTWEM

Czego chce yeti?

45 MIN

na podstawie książki „Pan Abakanowicz ratuje święta" — Radosław Gryczka

Karta dla nauczyciela · Pełna lekcja ze śledztwem · 8–11 lat

W pakiecie: warianty: 45 · 29 min · audio: 2 segmenty · tekst do czytania

Cel główny

Uczniowie oddzielają to, co bohater robi, od tego, co inni myślą, że to znaczy, i z drobnych tropów w tekście składają odpowiedź, czego chce yeti.

Cele szczegółowe – uczeń:

- wysłucha fragmentu z nagrania w dwóch częściach
- pokaże ciałem swoją prognozę i uzasadni ją tym, co usłyszał w nagraniu
- oddzieli to, co yeti robi, od tego, co Mateusz myśli, że to znaczy
- wskaże trop fałszywy i powie, dlaczego nic nie mówi o tym, czego chce yeti
- znajdzie trop w swojej teczce i z zespołem zapisze go na tablicy
- pokaże bez słów to, co yeti chciał przekazać, i odczyta gesty drugiej osoby

Zagadnienia kluczowe

pierwsze wrażenie · strach · pomaganie · wnioskowanie

Materiały

- telefon lub komputer z głośnikiem
- tablica i kreda albo marker
- wydruk karty dla ucznia (akta sprawy) — po jednej na parę
- zegarek albo telefon do odmierzenia pięciu minut
- egzemplarz książki — jeśli jest pod ręką

Przed zajęciami

Nie musisz znać tej książki — wszystko, co powiesz, stoi w krokach niżej. Fragment pochodzi z rozdziału 5: dziesięcioletni Mateusz i czarodziej pan Abakanowicz jadą saniami z psim zaprzęgiem przez śnieżne pustkowie, gdy zza zaspy wyskakuje yeti. Sprawdź dźwięk na sali i otwórz stronę pakietu na telefonie. Zapisz na tablicy pytanie „Czy kogoś da się poznać na pierwszy rzut oka?", a obok narysuj tabelę z dwiema pustymi kolumnami: „co yeti robi" i „co Mateusz myśli, że to znaczy". W tabeli zrób cztery wiersze i ponumeruj je od 1 do 4 — po jednym na każdą teczkę akt sprawy. Wydrukuj kartę dla ucznia — po jednej na parę. To akta sprawy: tekst pierwszego segmentu podzielony na cztery teczki. Dalszego ciągu sceny w nich nie ma, bo rozwiązanie przychodzi z nagrania. Pierwszy segment kończy się zdaniem, w którym Mateusz wyobraża sobie, że yeti „rozrywa jego ciało na kawałki". To jedyne tak mocne zdanie we fragmencie. Jeśli w klasie są dzieci, które łatwo się boją, powiedz przed nagraniem, że to wymyślona przygoda i że po kilku minutach zatrzymacie ją, żeby razem pomyśleć, co będzie dalej.

Przebieg — 45 min

1	0′	Pytanie na tablicy	ROZMOWA
2	2′	Segment 1 — Coś białego i włochatego	SŁUCHANIE
3	7′	Prognoza ciałem	ROZMOWA
4	11′	Akta sprawy: tropy w dwóch kolumnach	PRACA
5	22′	Trop fałszywy	ROZMOWA
6	27′	Segment 2 — Co się stało w jaskini	SŁUCHANIE
7	32′	Który trop prowadził do prawdy	ROZMOWA
8	37′	Kalambury yeti	ROZMOWA
9	43′	Gdzie leży książka	CZYTANIE

Wejście

2 min

pytanie na tablicy, zanim włączysz nagranie

ROZMOWA
2 MIN

1 Pytanie na tablicy

Pytanie zapisane przed słuchaniem. Pokaż dzieciom pytanie, które już stoi na tablicy: „Czy kogoś da się poznać na pierwszy rzut oka?”. Nie zbieraj teraz odpowiedzi — pytanie zostaje na tablicy do końca zajęć i wrócicie do niego, gdy sprawa się wyjaśni.

Powiedz krótko, gdzie jesteśmy:

POWIEDZ DZIECIOM

Mateusz ma dziesięć lat. Jedzie z czarodziejem, panem Abakanowiczem, saniami ciągniętymi przez psy, przez śnieżne pustkowie. Słuchajcie uważnie, co robi ten, kogo spotkają — dziś jesteście śledczymi.

Pokaż na tablicy pustą tabelę z dwiema kolumnami i powiedz tylko, że wypełnicie ją później. Nie tłumacz jeszcze, czym kolumny się różnią.

SŁUCHANIE
5 MIN

2 Segment 1 — Coś białego i włochatego

Włącz segment 1 (5 min). Nagranie zatrzyma się samo.

Co usłyszy klasa (czarodzieja nagranie nazywa też doktorem — to ta sama osoba): sanie suną przez białe pustkowie, psy nagle zaczynają skomleć, a zza zaspy wyskakuje ogromny yeti. Wymachuje łapami, ryczy, psy uciekają. Pan Abakanowicz mówi spokojnie, że „yeti to stworzenie natury, a nie potwór", wyciąga ręce i szepcze coś do yeti, ale Mateusz ucieka do jaskini. Yeti wpada za nim, staje tuż przed chłopcem przyciśniętym do ściany i otwiera szeroko paszczę. Nagranie milknie, gdy Mateusz myśli „To koniec" i wyobraża sobie, że stwór rozrywa go na kawałki.

> **Na co uważać:** nie komentuj w trakcie i nie zatrzymuj nagrania w środku — przerwa jest zaplanowana zaraz po nim.

ROZMOWA
4 MIN

3 Prognoza ciałem

To jest przerwa po pierwszym nagraniu.

POWIEDZ DZIECIOM

Yeti stoi nad Mateuszem z otwartą paszczą. Zaatakuje go czy czegoś od niego chce?

Prognoza ciałem. Daj klasie pięć sekund ciszy na decyzję. Potem powiedz, że na „trzy" wszyscy pokazują ją naraz:

- kto myśli, że yeti zaatakuje — wstaje,
- kto myśli, że yeti czegoś chce — zostaje na miejscu i kładzie obie dłonie płasko na ławce.

Policz głośno do trzech. Kto nie zrobił ani jednego, ani drugiego, jeszcze się nie zdecydował — poproś, żeby wybrał to, co wydaje mu się bardziej prawdopodobne. Policz stojących i siedzących i zapisz obie liczby w rogu tablicy — wrócicie do nich po drugim nagraniu.

Poproś o uzasadnienie po dwie osoby z każdej grupy: dwie stojące i dwie siedzące. Każda mówi, po czym tak sądzi, i podaje coś, co usłyszała w nagraniu: co yeti zrobił albo co ktoś o nim powiedział.

> **Na co uważać:** nie rozstrzygaj i nie mów, kto ma rację. Jeśli ktoś odpowiada „bo to yeti" albo „bo tak", dopytaj: „Co yeti zrobił w nagraniu, że tak myślisz?".

> **Gdy klasa milczy:** zacznij od osoby stojącej najbliżej i zapytaj, co w nagraniu przestraszyło ją najbardziej. Potem zapytaj kogoś siedzącego, co w nagraniu podpowiada mu, że yeti czegoś chce.

PRACA
11 MIN

4 Akta sprawy: tropy w dwóch kolumnach

Akta sprawy. Podziel klasę na cztery zespoły według rzędów ławek albo części sali, tak żeby nikt się nie przesiadał. Każdy zespół dostaje numer teczki od 1 do 4 i swój wiersz w tabeli na tablicy. Rozdaj karty dla ucznia — po jednej na parę. Każdy zespół pracuje tylko na swojej teczce: to kawałek tekstu, który klasa przed chwilą słyszała.

Teczki 2 i 3 są najkrótsze — daj je zespołom, w których czytanie idzie wolniej. W teczce 1 yeti pojawia się dopiero w ostatnim akapicie; powiedz to zespołowi, który ją dostanie. Mateusz nie zgaduje tam jeszcze, co yeti zrobi, tylko bierze go za stwora z filmów science fiction — to zespół wpisuje w drugiej kolumnie.

Zanim zespoły zaczną, wyjaśnij różnicę między kolumnami na przykładzie spoza tekstu: „pies szczeka” to coś, co pies robi; „pies jest zły” to czyjś domysł.

POWIEDZ DZIECIOM

Co yeti robi w waszej teczce — i co Mateusz myśli, że to znaczy?

Jak pracują zespoły:

- w każdej parze jedna osoba szuka zdania o tym, co yeti robi, a druga zdania o tym, co Mateusz sobie o tym myśli; para wpisuje oba w kilku słowach w tabelę „Nasze tropy” na ostatniej stronie karty,
- zespół porównuje tabele par i wybiera po jednym wpisie do każdej kolumny,
- ktoś z zespołu przepisuje oba wpisy w wiersz swojej teczki na tablicy, na przykład: „wymachuje łapami” w pierwszej kolumnie.

Zespoły mają na to pięć minut; odmierz je na zegarku.

Potem przeczytaj tabelę na głos wiersz po wierszu. Przy każdym wpisie zapytaj: „Czy to na pewno coś, co yeti robi, czy już czyjś domysł?”. Zwróć uwagę na słowo „jakby”: „wymachiwać w powietrzu, jakby próbował odstraszyć intruzów” zaczyna się od tego, co yeti robi, a kończy na domyśle. Takie zdanie dzielicie na dwie kolumny.

Jeśli w drugiej kolumnie stoi uczucie, a nie domysł („zamarł z przerażenia”, „serce podchodzi mu do gardła”), dopytaj: „A co Mateusz myśli, że yeti zrobi?”.

Zdanie pana Abakanowicza („Yeti to stworzenie natury, a nie potwór”) z teczki 3 to także domysł, tylko innej osoby. Wpisz je w drugiej kolumnie z dopiskiem „czarodziej” — dwie osoby patrzą na to samo i myślą co innego.

Gdy zespół nie wie, od czego zacząć: pokaż mu w teczce zdanie, w którym yeti coś robi łapami albo paszczą, i zapytaj: „Co tu widać, a co Mateusz sobie dopowiada?”.

ROZMOWA
5 MIN

5 Trop fałszywy

Pod tabelą napisz literę F i powiedz zespołom z teczkami 1, 2 i 4:

POWIEDZ DZIECIOM

Znajdźcie w swojej teczce zdanie, które mówi tylko, jak yeti wygląda, a nic o tym, czego chce.

Każdy z tych trzech zespołów ma minutę na szukanie, a potem jedna osoba dopisuje znalezione zdanie w kilku słowach obok litery F.

Zespół z teczką 3 jest sędzią. W jego teczce nie ma zdań o wyglądzie, więc ocenia wpisy innych: odczytuje każdy na głos i orzeka „wygląd” albo „to yeti robi”. Wpis, który dostał orzeczenie „to yeti robi”, przenosisz do pierwszej kolumny.

Potem zapytaj całą klasę:

POWIEDZ DZIECIOM

Dlaczego tropy przy literze F nic nie mówią o tym, czego chce yeti?

Wysłuchaj dwóch odpowiedzi.

Na koniec ustalcie wniosek. Poproś dwie osoby z różnych zespołów, żeby zaproponowały go jednym zdaniem: „Myślimy, że yeti chce..., bo...”. Zapisz oba zdania pod tabelą, przeczytaj je i zapytaj, kto jest za pierwszym, a kto za drugim. Podkreśl to, które ma więcej rąk; przy remisie zostają oba.

> **Na co uważać:** nie mów jeszcze, czy wniosek jest trafny. Rozstrzygnie go nagranie.

Rozwiązanie

10 min

drugi segment i powrót do kolumn

SŁUCHANIE
5 MIN

6 Segment 2 — Co się stało w jaskini

Włącz segment 2 (5 min). Nagranie zatrzyma się samo.

Co usłyszy klasa: yeti nie atakuje. Dalej otwiera paszczę i dziwnie macha jedną łapą, aż Mateusz rozumie, że stwór wskazuje lukę między zębami i że coś go boli. Chłopiec prowadzi yeti do pana Abakanowicza. Czarodziej przy latarce z telefonu Mateusza odkrywa, że yeti stracił kieł, i wkleja mu w to miejsce złoty kieł magicznym klejem. Yeti z ulgi i wdzięczności ściska obu w objęciach. Segment kończy się okrzykiem Mateusza, że psy gdzieś się rozbiegły.

ROZMOWA

5 MIN

7 Który trop prowadził do prawdy

POWIEDZ DZIECIOM

Który trop z tablicy prowadził do prawdy — i co Mateusz odczytał źle?

Wróćcie do kolumn. Dzieci wskazują tropy, które naprawdę prowadziły do odpowiedzi, a ty stawiasz przy nich znak ✓. Mogą to być na przykład:

- wymachiwanie łapami — yeti wskazywał łapą lukę między zębami,
- otwarta paszcza — pokazywał bolące miejsce, a nie szykował się do ataku,
- yeti „nie napierał już tak szybko” — nie miał złych zamiarów,
- yeti wpadł za Mateuszem do jaskini — próbował zwrócić na siebie uwagę.

Wróć do litery F (najczęściej stoją przy niej ostre kły). Kły nic nie mówiły o zamiarach yeti, a mimo to sprawa kręciła się wokół zębów: bolało go miejsce po brakującym kle.

Przeczytaj wniosek podkreślony pod tabelą (przy remisie oba) i zapytaj, czy nagranie go potwierdziło. Jeśli nie, zapytaj jedną osobę, który trop zmylił klasę.

Wróć też do liczb w rogu tablicy. Powiedz, że osoby, które wstały, myślały tak samo jak Mateusz — i miały do tego powody, bo yeti naprawdę wyglądał groźnie. Zapytaj jedną osobę, która wtedy wstała: „Po czym teraz poznałbyś albo poznałabyś, że yeti czegoś chce?”.

Na koniec przeczytaj pytanie, które od początku stoi na tablicy: „Czy kogoś da się poznać na pierwszy rzut oka?”. Zbierz dwie odpowiedzi, nie więcej.

> **Na co uważać:** chwal za tropy, a nie za trafioną prognozę. Kto wstał, ale umie pokazać, który trop go zmylił, wykonał zadanie śledczego.

Kalambury yeti

6 min

w parach, bez słów

ROZMOWA

6 MIN

8 Kalambury yeti

Kalambury w parach. Wypisz na tablicy pięć rzeczy, które yeti chciał przekazać bez słów w tej scenie. Pisz je dopiero teraz, nie przed zajęciami — zdradziłyby rozwiązanie.

1. „Boli mnie ząb.”
2. „Nie uciekaj, chcę ci coś pokazać.”
3. „Pójdę za tobą.”
4. „Sprawdzam nowy ząb — już nie boli.”
5. „Dziękuję wam!”

W parze jedna osoba jest yeti: wybiera po cichu jeden numer i pokazuje go bez słów i bez dźwięków. Druga osoba zgaduje pełnym zdaniem: „Robisz..., więc chcesz powiedzieć: ...”. Podaj przykład spoza listy: „Trzęsiesz się i obejmujesz ramionami, więc chcesz powiedzieć: zimno mi”. Po odgadnięciu zamieniają się rolami. Każda osoba gra yeti dwa razy.

Na koniec poproś dwie pary, żeby pokazały jedną scenkę całej klasie. Klasa zgaduje tak samo: co yeti robi i co chce powiedzieć.

> **Na co uważać:** uścisk z numeru 5 pokazujemy w powietrzu, bez łapania drugiej osoby. Jeśli para skończy szybciej, osoba grająca yeti może pokazać inną chwilę z nagrania, której nie ma na liście.

Gdzie leży książka

2 min

ostatnie zdania fragmentu, tytuł i autor

CZYTANIE

2 MIN

9 Gdzie leży książka

Przeczytaj na głos ostatnie zdania fragmentu:

POWIEDZ DZIECIOM

– Panie doktorze! – zawołał chłopak.

– Słucham, Mateuszu.

– Mamy jeszcze jeden problem. Psy! Gdzieś się rozbiegły!

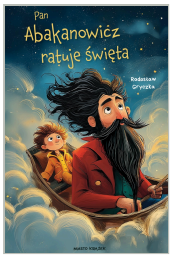
Zapytaj: „Jak pojadą dalej bez psów?”. Zbierz dwa pomysły i zostaw je bez odpowiedzi.

POWIEDZ DZIECIOM

Co było dalej, opowiada książka „Pan Abakanowicz ratuje święta” Radosława Gryczki.

Jeśli masz egzemplarz książki, pokaż go; jeśli nie, pokaż okładkę z ekranu ze strony pakietu. Jeśli wiesz, że książka jest w bibliotece szkolnej albo miejskiej, powiedz dzieciom, gdzie ją znajdą.

Ciąg dalszy?

Psy uciekły, a przed Mateuszem i panem Abakanowiczem jeszcze długa droga do Krampusa, złego ducha świąt, który porwał Świętego Mikołaja. Jak pojadą dalej bez psów, opowiada „Pan Abakanowicz ratuje święta". Do wcześniejszej sceny z tej książki, w lodowym pałacu Królowej Śniegu, macie gotowe zajęcia.

Jeśli książka jest w Waszej bibliotece, zachęć dzieci do przeczytania całości.

ZAMÓW EGZEMPLARZ DO BIBLIOTEKI
miastoksiazek.pl/ksiazka/pan-abakanowicz-ratuje-swieta

Odpowiedzi dla prowadzącej

Tropy w czterech teczkach

Każdy zespół ma przynieść dwa tropy: jeden do kolumny „co yeti robi” i jeden do kolumny „co Mateusz myśli, że to znaczy”. Niżej są zdania, które zespoły wybierają najczęściej. Liczy się każde zdanie, które naprawdę stoi w teczce i trafiło do właściwej kolumny. W drugiej kolumnie liczą się tylko domysły — to, co Mateusz sobie dopowiada. Uczucia i reakcje Mateusza są niżej wypisane osobno; gdy zespół wpisze je do drugiej kolumny, dopytaj: „Co Mateusz myśli, że yeti zrobi?”.

TECZKA 1 — NA PUSTKOWIU

- co yeti robi: „zza wielkiej zaspy śniegu wyskoczyło”;
- co Mateusz myśli: „olbrzymiego stwora, którego do tej pory mógł oglądać jedynie w filmach science fiction” — Mateusz widzi w nim potwora z filmu;
- uczucie, nie domysł: „Mateusz zamarł z przerażenia”;
- wygląd, czyli kandydat na trop fałszywy: „coś ogromnego, białego i włochatego”.

Psy „zaczęły niespokojnie skomleć i szarpać uprząż”, zanim yeti się pokazał. To trop o psach, nie o yeti — jeśli zespół go przyniesie, zapytaj, czego dowodzi.

TECZKA 2 — STWÓR Z BLISKA

- co yeti robi: „wielkimi łapami, którymi zaczął wymachiwać w powietrzu”; „Stwór ryknął”;
- co Mateusz myśli: „Ale one nie istnieją!”; „jakby próbował odstraszyć intruzów”;
- uczucie, nie domysł: „Mateusz poczuł, jak serce podchodzi mu do gardła”;
- wygląd, czyli kandydaci na trop fałszywy: „z jego szerokiej paszczy wystawały ostre kły”; „Miał ogromne, umięśnione ramiona”; „Oczy stwora błyszczały lodowatym błękitem”.

TECZKA 3 — CZARODZIEJ I YETI

- co yeti robi: „Yeti zbliżał się coraz szybciej”; „Stwór, choć wciąż wymachiwał ramionami, nie napierał już tak szybko”;
- co Mateusz myśli: „jakby zaczynał wyczuwać, że nie mają złych zamiarów” — ten fragment jest opowiedziany oczami Mateusza, który patrzy na czarodzieja i yeti; tu domysł prowadzi do prawdy;
- co myśli czarodziej (do drugiej kolumny z dopiskiem „czarodziej”): „Yeti to stworzenie natury, a nie potwór”;
- uczucie, nie domysł: „Mateusz poczuł, jak ogarnia go strach”.

Ta teczka nie ma zdania, które mówi tylko o wyglądzie yeti, dlatego jej zespół jest sędzią przy tropie fałszywym.

TECZKA 4 — W JASKINI

- co yeti robi: „Nagle do wnętrza jaskini wpadł yeti. Nadal wymachiwał łapami”; „Stwór stanął tuż przed nim, otwierając szeroko paszczę”;
- co Mateusz myśli: „To koniec, pomyślał”; „Oczami wyobraźni widział już, jak stwór rozrywa jego ciało na kawałki”;
- uczucie i reakcja, nie domysł: „Mateusz, przerażony sytuacją, nie czekał dłużej na ratunek ze strony doktora” i ucieczka do jaskini; „Serce podeszło mu do gardła”;
- wygląd, czyli kandydat na trop fałszywy: „paszczę pełną ostrych, żółtawych zębów”.

Trop fałszywy

Trop fałszywy to taki, który mówi, jak yeti wygląda, a nic o tym, co robi ani czego chce: ostre kły, żółtawe zęby, umięśnione ramiona, lodowate oczy. Dobra odpowiedź mówi, dlaczego z tego tropu nic nie wynika o zamiarach yeti; gdy dzieci same wybierają trop, wskazują też, który to.

Przykład dobrej odpowiedzi 1. „Ostre kły, bo kły ma każdy yeti, także wtedy, gdy jest miły. Kły nie pokazują, co on chce zrobić."

Przykład dobrej odpowiedzi 2. „Umięśnione ramiona, bo to tylko wygląd. Silny może pomagać albo atakować, a z ramion tego nie widać."

Odpowiedź, która kryteriów nie spełnia. „Wymachiwanie łapami, bo to straszne." Wymachiwanie to coś, co yeti robi — trop prawdziwy, tylko źle odczytany. Dopytaj: „To yeti robi czy tylko tak wygląda?".

Wniosek klasy — kryteria dobrej odpowiedzi

Wniosek przed drugim segmentem nie ma poprawnej odpowiedzi — oceniasz sposób, nie trafność. Dobry wniosek:

1. mówi, czego yeti chce albo co zamierza, a nie tylko, jaki jest;
2. opiera się na co najmniej jednym tropie z pierwszej kolumny, czyli na tym, co yeti robi;
3. nie kłóci się z tym, co klasa usłyszała (yeti nikogo jeszcze nie dotknął).

Przykład dobrego wniosku 1. „Myślimy, że yeti chce coś pokazać, bo dalej macha łapami, a nie atakuje, chociaż już dogonił Mateusza."

Przykład dobrego wniosku 2. „Myślimy, że yeti chce przegonić ich ze swojego terenu, bo ryczy i wymachuje łapami, ale zwalnia, gdy czarodziej wyciąga ręce i szepcze." Ten wniosek okaże się nietrafny, a mimo to jest dobry: opiera się na tym, co yeti robi.

Wniosek, który kryteriów nie spełnia. „Yeti jest groźny, bo ma kły." Mówi, jaki yeti jest, a nie czego chce, i opiera się na tropie fałszywym.

Co rozstrzyga drugi segment

Yeti nie atakował: „nadal otwierał paszczę i dziwnie machał jedną z potężnych łap", a „zdawał się wskazywać na lukę między zębami". Mateusz rozumie, że „yeti chyba faktycznie cierpi" i „tylko próbował zwrócić na siebie uwagę". Czarodziej odkrywa, że yeti stracił kieł, i wkleja mu złoty.

Tropy, które prowadziły do prawdy:

- wymachiwanie łapami — yeti wskazywał bolące miejsce;
- otwarta paszcza — pokazywał lukę po kle;
- „nie napierał już tak szybko" — nie miał złych zamiarów;
- pogoń do jaskini — chciał, żeby ktoś go zauważył;
- zdanie czarodzieja „Yeti to stworzenie natury, a nie potwór" — czarodziej odczytał yeti trafniej niż Mateusz;
- domysł Mateusza „jakby zaczynał wyczuwać, że nie mają złych zamiarów" — ten jeden domysł był trafny.

Mateusz odczytał źle przede wszystkim wymachiwanie łapami („jakby próbował odstraszyć intruzów") i otwartą paszczę („To koniec").

Kalambury — co yeti chciał przekazać

Para zgaduje dobrze, gdy mówi obie rzeczy: co yeti robi i co chce powiedzieć. Gesty, które dzieci pokazują najczęściej, i zdania z nagrania, z których pochodzą:

1. „Boli mnie ząb” — otwarta paszcza i łapa wskazująca zęby: „zdawał się wskazywać na lukę między zębami”.
2. „Nie uciekaj, chcę ci coś pokazać” — wymachiwanie łapami, kroki w stronę drugiej osoby: „chciał mu coś pokazać”, „próbował zwrócić na siebie uwagę”.
3. „Pójdę za tobą” — kilka kroków za drugą osobą, zatrzymanie, gdy ona się zatrzymuje: Mateusz idzie do wyjścia, „co chwilę zatrzymując się, aby pokazać stworzeniu, żeby poszło za nim”.
4. „Sprawdzam nowy ząb — już nie boli” — język przy zębie, ulga na twarzy: „przysunął język do nowego zęba, jakby sprawdzając, co zaszło”.
5. „Dziękuję wam!” — szeroko rozłożone ramiona, uścisk w powietrzu: „wyciągnął ogromne ramiona w stronę Mateusza”.

© Metabook sp. z o.o. · bezpłatnie do zajęć w szkołach, bibliotekach, świetlicach i domach kultury